

EEN ANDERE BLIK OP DE COLLECTIE

Onderzoek naar de samenstelling van de collectie en de representatie van gender in *the Plastic Design Collection*

● DOROTHEE BECKER | LIISI BECKMANN
 ANNA BERTARINI MONTI | ● ELISE BERTHIER
 ADELAIDE BONATI | SANTINA BONINI
 ●● PAULA CADEMARTORI | MARTINE CANNEEL
 SILVIA CAPPONI | LIVIA CASTELLI
 ○● ANNA CASTELLI FERRIERI | ● GIORGINA CASTIGLIONI
 LOURDES CASTRO | ● PAULINE COUDERT
 ● MATALI CRASSET | MARIA GRAZIA DAPRÀ CONTI
 ● PASCALE DE BACKER | NIKI DE SAINT PHALLE
 ● ELISABETH DE SENNEVILLE | ●● VALENTINA DEL CIOTTO
 JULIA DOZSA | ●● DESIRÉE DRIESSEN | COLETTE DUPRIEZ
 ●● RAY EAMES | CARLA FEDERSPIEL | ● ADRIANA FERRONI
 RUTH FRANCKEN | TANJA FREI | ILARIA GIBERTINI
 EMMA GISMONDI SCHWEINBERGER
 BATHSHEBA GROSSMAN | ● LOUISE HAAZEN
 ○ MARIANNE HAGBERG | SARAH HOLT | KATJA HORST
 ROSARIO HURTADO | JACQUELINE JACOBSON
 ● HELLA JONGERIUS | NICOLA L. | ● ESTELLE LAVERNE
 BETH LEVINE | LILIANE LIJN | VÉRONIQUE MALCOURANT
 ROBERTE MESTDAGH | MARIE-THÉRÈSE MIGEON
 CÉCILE MOREAU | MONIKA MULDER | ● FIEN MULLER
 PALOMA NAVARES | ●● LIBUSE NIKLOVA
 MARTA PAN | MONICA PATRINI | MARINA PAUL
 ELEONORE PEDUZZI RIVA | ● ELENI PETALOTI
 ● DANIELLE QUARANTE | ● NINA RICCI
 ● ATHENA SAMPANIOTOU | MARTA SANSONI
 ●● KARIN SCHOU ANDERSEN | ● CARLA SCOLARI
 ● FRANCA STAGI | ○ HIROKO TAKEDA | ● ANNIE TRIBEL
 JANINE TROTT | ○● PATRICIA URQUIOLA
 GABRIELLA VALLI | ● LELLA VIGNELLI | SANDRA WEBER
 ●● VANESSA YUAN | ENRICA ZANZI

- Vrouwelijke ontwerpers met stukken die bij de opening van het museum al in de collectie zaten en nieuwe objecten die tussen 2015 en 2024 zijn verworven.
- Vrouwelijke ontwerpers waarvan stukken tussen 2015 en 2024 werden verworven.
- Vrouwelijke ontwerpers met werken tentoongesteld in de permanente tentoonstelling.

In aansluiting op *Here We Are! Women in Design 1900 – Today* en *Untold Stories - Vrouwelijke ontwerpers in België 1880-1980*, presenteert het departement collecties van het Design Museum Brussels de resultaten van een onderzoek naar de samenstelling en representatie van gender in *the Plastic Design Collection*. Deze collectie van 2300 objecten illustreert de relatie tussen design en plastic materialen evenals hun impact op ons dagelijks leven. Dit onderzoek heeft tijd gevegd en zal dat blijven doen, alsook menselijke en financiële middelen. Door een selectie van verworven stukken te presenteren, toont deze installatie de evolutie van de cijfers van genderrepresentatie sinds het Design Museum Brussels zich vestigde als een plaats voor het bewaren en promoten van materieel erfgoed van de 20ste en 21ste eeuw. Er zijn nieuwe stukken en namen toegevoegd aan *the Plastic Design Collection*, wat het begin markeert van een verlangen om de collectie te interpreteren vanuit een genderperspectief.

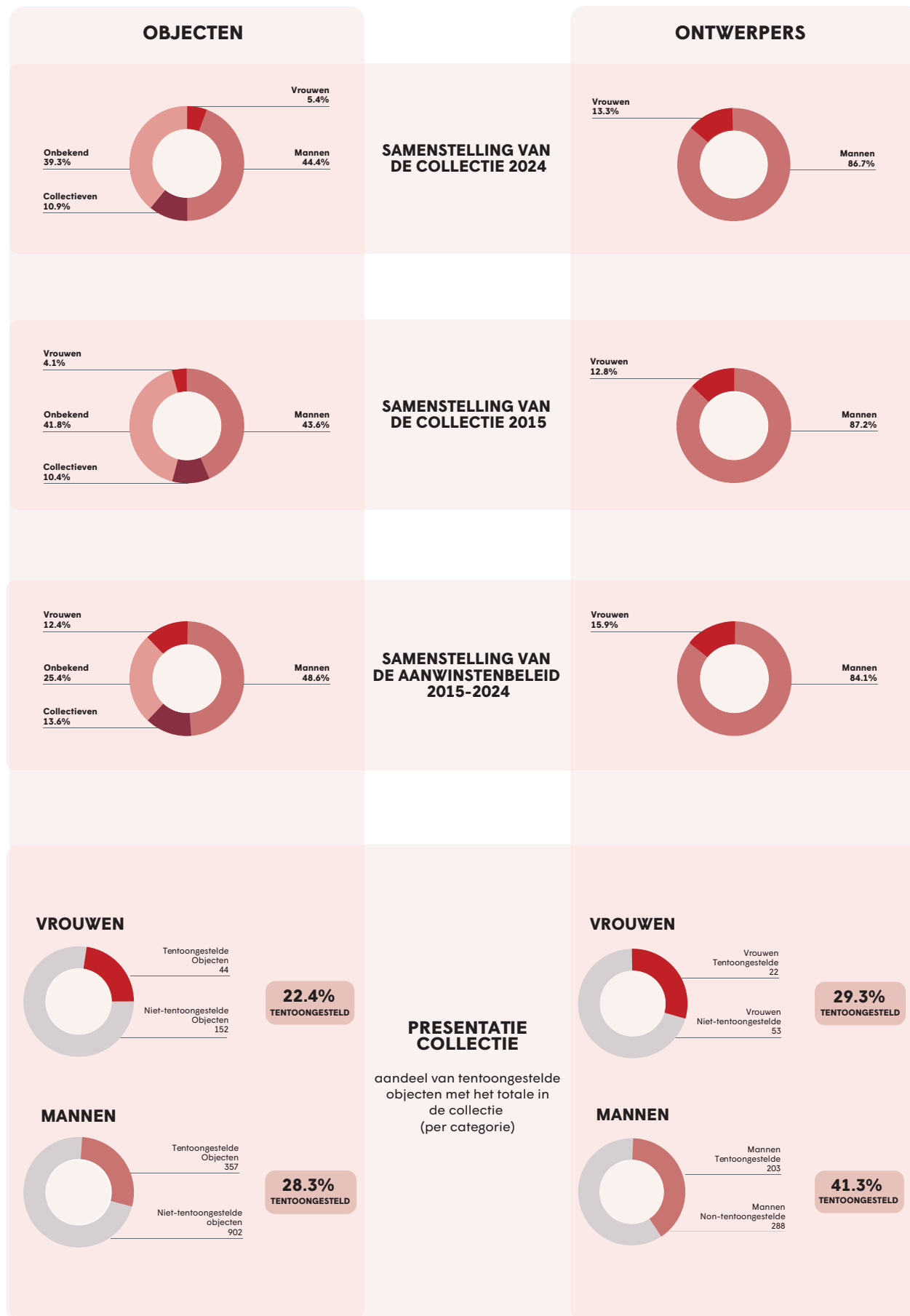
Deze studie is het startpunt dat toekomstige initiatieven aanmoedigt en ons in staat stelt om door te gaan met het verzamelen van informatie over vrouwen op het gebied van plastic design, hun erkenning en zichtbaarheid en hun associatie met de designgeschiedenis. Dit document presenteert het volledige onderzoek, waarvan een deel te zien is in de reserves van het museum van 16 oktober 2024 tot 9 maart 2025.

Arnaud Bozzini, Directeur
Cristina Bargna, Hoofd Collecties

Installatie in de reserves van Design Museum Brussels - Ph. Liophotography

SAMENGEVAT

HET VOORSTEL

Deze studie onderzoekt de evolutie van de samenstelling van de collectie van het Design Museum Brussels, genaamd *the Plastic Design Collection*, vanuit een genderperspectief. De studie, uitgevoerd door Cristina Bargna (Hoofd Collecties), Cristina Marcolla Carnelos (Assistent Collecties) en Barbara Bodiot (stagiaire Collecties), analyseert de manier waarop het gevoerde verwervingsbeleid en de samenstelling van de permanente tentoonstelling een impact hebben gehad op de verrijking van de collectie om een betere vertegenwoordiging en zichtbaarheid van vrouwelijke ontwerpers en vormgevers op het gebied van plastic design te bereiken.

Het **verwervingsbeleid** speelt een doorslaggevende rol in de missie van het museum om de historische, technologische en sociaal-culturele dynamiek die rond de objecten geweven is, te bewaren, te getuigen en te bevorderen. Sinds de opening van het museum in 2015 is de kerncollectie, die bestond uit 1937 geïnventariseerde items (84,8% van de huidige collectie), uitgebreid met 346 items. Nieuwe stukken en namen werden toegevoegd aan *the Plastic Design Collection*, wat het begin markeerde van een verlangen om de geschiedenis van plastic design aan te vullen met voorbeelden van stukken ontworpen door vrouwelijke ontwerpers.

Met dezelfde ambitie in het achterhoofd betekent de **samenstelling van de tentoongestelde stukken in de tentoonstelling** dat het museum het publiek nu een selectie kan presenteren die de kloof verkleint die in dit ensemble aanwezig is. De selectie van tentoongestelde stukken in de tentoonstelling helpt om vrouwelijke ontwerpers die actief zijn sinds de Tweede Wereldoorlog de plaats terug te geven die ze altijd hebben ingenomen in design, maar waarvoor ze niet altijd werden erkend.

Deze eerste statistiekstudie neemt deze twee benaderingen als uitgangspunt en is opgedeeld in twee delen. Het eerste richt zich op de objecten in de collectie en het tweede op de ontwerpers. De analyses en percentages zijn gebaseerd op de nummering van de collectiedatabase en het laatste inventarisnummer is 2024.0020, geverifieerd op 18/09/2024.

A. SAMENSTELLING VAN DE COLLECTIE – DE OBJECTEN

Dit eerste deel van de studie analyseert de samenstelling van de collectie met betrekking tot de objecten, gebaseerd op de typologie van hun productie. We hebben als **individuele productie** de gevallen gedefinieerd waarin het object is ontworpen door een individuele ontwerper; we classificeren als **collectieve productie** de objecten die zijn ontworpen door een groep of het resultaat zijn van een samenwerking; tot slot classificeren we als **onbekende productie** de objecten waarvan de auteurs niet zijn geïdentificeerd. Dit komt overeen met gevallen waarin we geen informatie hebben of alleen de fabrikant kennen (zoals Philips, Sony of Tupperware).

1. Samenstelling van de collectie in 2024

In de eerste fase van het onderzoek bepaalden we de samenstelling van de huidige collectie (2024), die 2283 objecten omvat en als volgt is onderverdeeld:

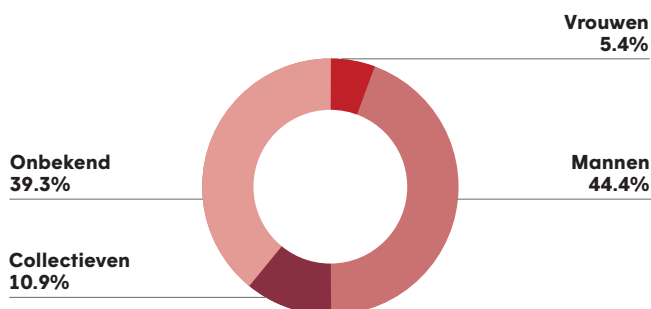
Individuele productie: van de 1136 objecten zijn

Mannen: 1013 (44.4%) ontworpen door mannelijke ontwerpers.

Vrouwen: 123 (5.4%) ontworpen door vrouwelijke ontwerpers.

Collectieve productie: 249 (10.9%) objecten zijn afkomstig van samenwerkingen, al dan niet gemengd.

Onbekende productie: de ontwerpers van 898 (39.23%) objecten zijn op dit moment niet geïdentificeerd.

2. Samenstelling van de collectie in 2015

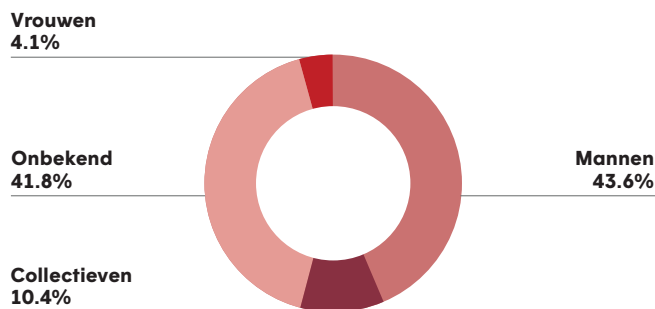
In de tweede fase voerden we dezelfde berekening uit aan de hand van gegevens uit de collectie op het moment van de opening van het museum in 2015. Deze collectie, verworven van ingenieur Philippe Decelle (°1949), bestond uit 1937 stukken en bedraagt 84,8% van de huidige collectie. Deze percentages maken duidelijk op welke fundamente de museumcollectie is gebouwd en meten ook de veranderingen sinds 2015.

Aan de hand van dezelfde criteria werd de samenstelling van de collectie in 2015 als volgt onderverdeeld:

Individuele productie : van de 925 (47.6%) objecten zijn
Mannen : 845 (43.6%) ontworpen door mannelijke ontwerpers.
Vrouwen : 80 (4.1%) ontworpen door vrouwelijke ontwerpers.

Collectieve productie : 202 (10.4%) objecten zijn afkomstig van samenwerkingen, al dan niet gemengd.

Onbekende productie : de ontwerpers van 810 (41.8%) objecten zijn op dit moment niet geïdentificeerd.

3. Analyse van de impact van aanwinsten (2015-2024) op veranderingen in de samenstelling van de collectie

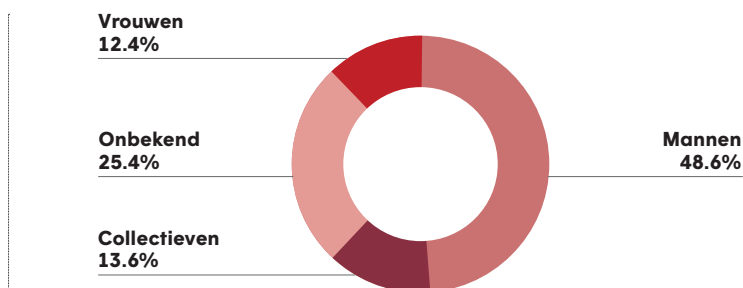
Na het bepalen van de samenstelling van de huidige collectie en die van de kern op het moment van de opening van het museum, richtte de analyse zich op de aanwinsten die het ensemble tussen 2015 en 2024 verriikten. De aanwinsten vertegenwoordigen 15,2% van de huidige collectie (2024) en de resultaten bevestigen dat zij een van de twee hefboomen zijn die het mogelijk hebben gemaakt om de gendervertegenwoordiging binnen *the Plastic Design Collection* te verbeteren. Hoewel dit proces afhankelijk is van een aantal factoren, zoals de beschikbare financiële middelen, kunnen we zien dat als we de samenstelling van de aanwinsten afzonderen en analyseren, we een groter aandeel stukken hebben dat ontworpen is door vrouwelijke ontwerpers (in individuele productie) in vergelijking met de collectie die in 2015 als één geheel werd verworven.

Op basis van dezelfde criteria als voorheen is de samenstelling van de aanwinsten, met een totaal van 307 stukken als volgt:

Individuele productie: van de 211 (61%) objecten zijn
Mannen : 168 (48.6%) ontworpen door mannelijke ontwerpers.
Vrouwen : 43 (12.4%) ontworpen door vrouwelijke ontwerpers.

Collectieve productie: 47 (13.6%) objecten zijn afkomstig van samenwerkingen, al dan niet gemengd.

Onbekende productie: de ontwerpers van 88 (25.4%) objecten zijn op dit moment niet geïdentificeerd.

De volgende stap was het berekenen van de % toename in de samenstelling van de huidige collectie (2024) in termen van objecten in vergelijking met de collectie in 2015. We zien dat het percentage dat staat voor de toename van stukken ontworpen door vrouwelijke ontwerpers (individuele productie) het hoogst is. In detail:

Individuele productie : van 211 (61%) objecten zijn

Mannen: met de aanwinst van 168 stukken steeg het aantal objecten gecreëerd door mannelijke ontwerpers van 845 naar 1013, wat **een stijging van 19,8%** betekent.

Vrouwen: met de aanwinst van 43 stukken steeg het aantal objecten gecreëerd door vrouwelijke ontwerpers van 80 naar 123, **een stijging van 53,7%**.

Collectieve productie: met de aanwinst van 47 stukken steeg het aantal objecten dat het resultaat is van gemengde en ongemengde samenwerkingen van 202 objecten naar 249 stukken, wat **een stijging van 23,2%** betekent.

Onbekende productie: de ontwerpers van 88 nieuwe stukken zijn op dit moment niet geïdentificeerd. Vergeleken met de 810 in de initiële collectie betekent dit **een toename van slechts 10,8%**.

4. Analyse van de impact van de selectie van de tentoongestelde stukken uit de collectie

Naast aanwinsten analyseerde de studie hoe de presentatie van de collectie een tweede hefboom is om de zichtbaarheid van stukken ontworpen door vrouwelijke ontwerpers te verbeteren. Er wordt namelijk speciale aandacht besteed aan de selectie van tentoongestelde stukken om de waarde van de vrouwelijke ontwerpers in de collectie te benadrukken en de bestaande kloof in de collectie te verkleinen. Momenteel worden 468 stukken (20,5% van de collectie) tentoongesteld.

In de volgende berekening hebben we de stukken die deel uitmaken van de onbekende productie van het totaal afgetrokken. Daarnaast zijn objecten die het resultaat zijn van samenwerkingen evenredig verdeeld in de categorieën individuele productie - vrouwen en individuele productie - mannen (bijvoorbeeld de DSW-stoel ontworpen door Charles en Ray Eames is geteld als 1 object in de categorie individuele productie - mannen en 1 in de categorie individuele productie - vrouwen. Hetzelfde proces is toegepast op de grotere groepen).

In totaal zijn er op dit moment 44 objecten tentoongesteld die ontworpen zijn door vrouwelijke ontwerpers, vergeleken met 357 door mannen. Aan de hand van dezelfde criteria is de samenstelling van de objecten in de permanente tentoonstelling als volgt:

Individuele productie: van 317 objecten zijn

Mannen: 288 ontworpen door mannelijke ontwerpers.

Vrouwen: 29 ontworpen door vrouwelijke ontwerpers.

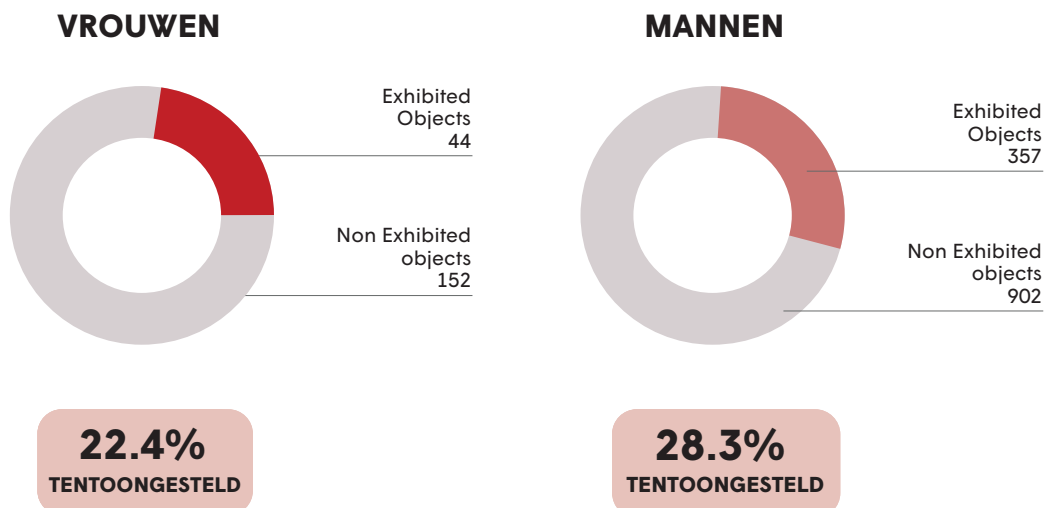
Collectieve productie : 69 objecten zijn het resultaat van samenwerkingen. Bij alle 69 zijn mannelijke ontwerpers betrokken en bij 15 van deze objecten zijn vrouwelijke ontwerpers betrokken.

Als we individuele en collectieve producties combineren, vinden we in totaal 357 objecten tentoongesteld die ontworpen zijn door mannelijke ontwerpers en 44 objecten die ontworpen zijn door vrouwelijke ontwerpers.

Vervolgens analyseerden we de verhouding tussen de tentoongestelde objecten in elke categorie en alle objecten die tot dezelfde categorie in de collectie behoren. Na deze berekening kwamen we tot de volgende resultaten:

Mannen : als we het aandeel van objecten ontworpen door mannelijke ontwerpers die tentoongesteld worden vergelijken met het totaal van objecten ontworpen door mannelijke ontwerpers in de collectie, d.w.z. 357 objecten op een totaal van 1259, betekent dit dat **28,3% van de objecten gemaakt door mannen in de collectie tentoongesteld worden.**

Vrouwen: als we het aandeel tentoongestelde objecten ontworpen door vrouwelijke ontwerpers vergelijken met het totale aantal stukken ontworpen door vrouwelijke ontwerpers in de collectie, d.w.z. 44 objecten op een totaal van 196, betekent dit dat **22,4% van de objecten ontworpen door vrouwen in de collectie worden tentoongesteld.**

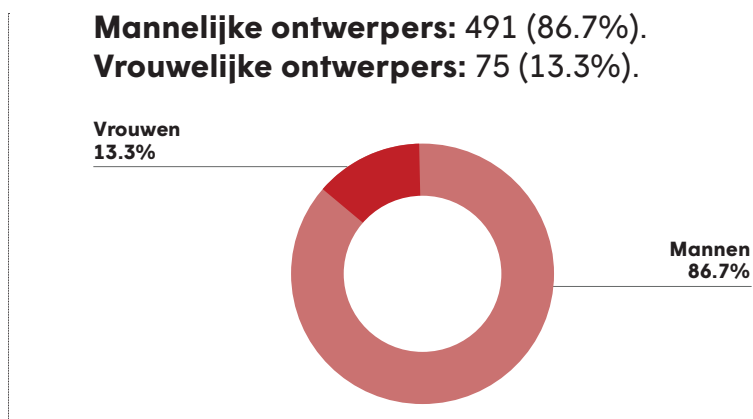
B. SAMENSTELLING VAN DE COLLECTIE – DE ONTWERPERS

Het tweede deel van de studie analyseert de samenstelling van de collectie met betrekking tot de 566 ontwerpers die er deel van uitmaken. De aard van de collectie, die voornamelijk bestaat uit industriële designobjecten die in serie zijn geproduceerd (het museum bezit meerdere exemplaren van hetzelfde object), maakt het interessant om statistieken op te stellen aan de hand van deze parameter.

We hebben twee categorieën gedefinieerd: **mannelijke ontwerpers** en **vrouwelijke ontwerpers**. In deze sectie hebben we de 'onbekenden' opgenomen en we hebben ook de leden van de collectieve producties in de twee categorieën onderverdeeld.

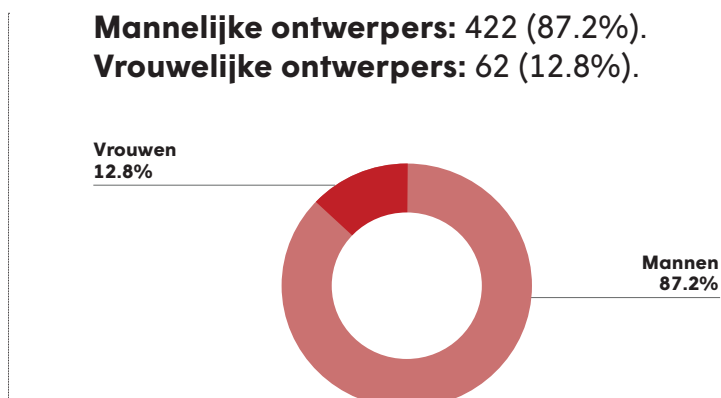
1. Samenstelling van de collectie in 2024

In een eerste stap bepaalden we de samenstelling van de huidige collectie (2024), die 566 ontwerpers omvat en als volgt is onderverdeeld:

2. Samenstelling van de collectie in 2015

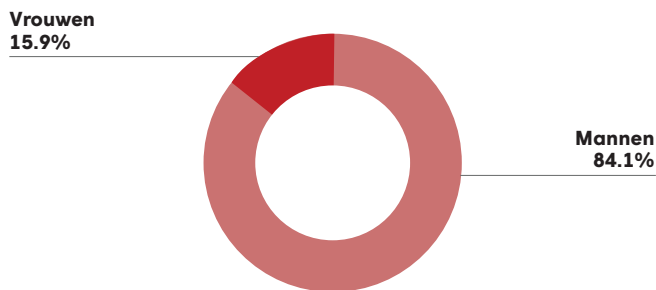
In een tweede stap hebben we dezelfde berekening gemaakt aan de hand van gegevens uit de collectie ten tijde van de opening van het museum in 2015, die 484 ontwerpers telde en als volgt was opgesplitst:

3. Analyse van de impact van aanwinsten (2015-2024) op veranderingen in de samenstelling van de collectie

Na het bepalen van de samenstelling van de huidige collectie en de kern ervan ten tijde van de opening van het museum, richtte de analyse zich op de aanwinsten die het ensemble tussen 2015 en 2024 verrijkten met nieuwe ontwerpers. De samenstelling van de aanwinsten (2015-2024), waaronder 82 nieuwe namen, is als volgt:

Mannelijke ontwerpers: 69 (84.1%).
Vrouwelijke ontwerpers: 13 (15.9%).

De volgende stap was opnieuw het berekenen van de % toename in de samenstelling van de huidige collectie (2024) in termen van ontwerpers in vergelijking met de collectie van 2015.

Mannelijke ontwerpers: dankzij aanwinsten zijn er 69 mannelijke ontwerpers in de collectie bijgekomen. Dit betekent **een stijging van 16,3% van het aantal mannelijke ontwerpers in de collectie.**

Vrouwelijke ontwerpers: dankzij aanwinsten kwamen er 13 vrouwelijke ontwerpers in de collectie bij. Dit betekent **een stijging van 20,9% van het aantal vrouwelijke ontwerpers in de collectie.**

4. Analyse van de impact van de selectie van de tentoongestelde stukken uit de collectie

Net als in het eerste deel van het onderzoek hebben we ook de selectie van ontwerpers in de permanente tentoonstelling geanalyseerd. Op dit moment zijn er in totaal 225 ontwerpers te zien.

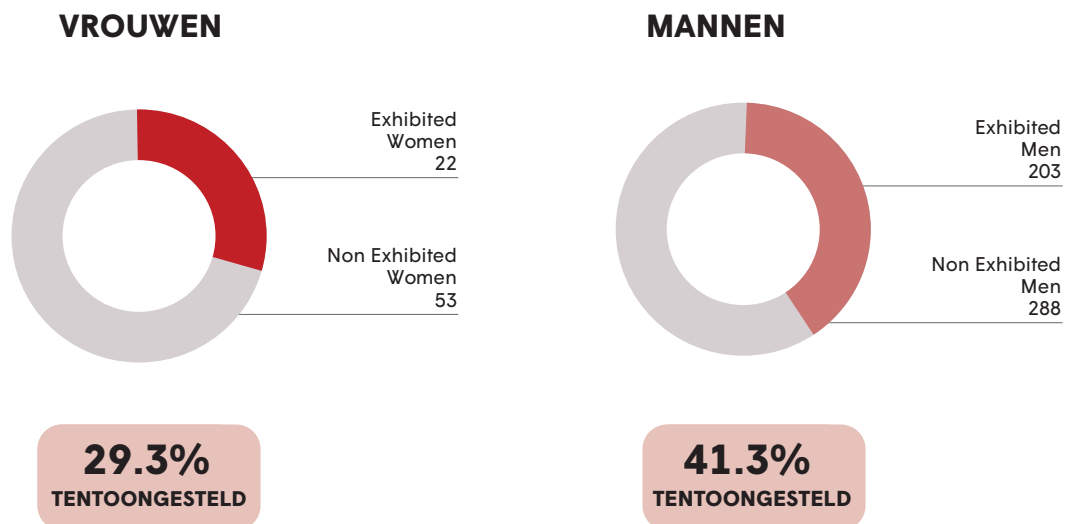
De verdeling in de tentoonstellingsruimte is als volgt:

Mannelijke ontwerpers: 203 (90.2%).
Vrouwelijke ontwerpers: 22 (9.8%).

Vervolgens analyseerden we de verhouding tussen de tentoongestelde ontwerpers in elke categorie en alle ontwerpers in dezelfde categorie in de collectie. Na deze berekening verkregen we de volgende resultaten:

Mannelijke ontwerpers: als we het aandeel van de tentoongestelde mannelijke ontwerpers vergelijken met alle mannelijke ontwerpers in de collectie, d.w.z. 203 objecten op een totaal van 491, betekent dit dat **41,3% van de mannelijke ontwerpers in de collectie worden tentoongesteld.**

Vrouwelijke ontwerpers: als we het aandeel van de tentoongestelde vrouwelijke ontwerpers vergelijken met het totale aantal vrouwelijke ontwerpers in de collectie, d.w.z. 22 objecten op een totaal van 75, betekent dit dat **29,3% van de vrouwelijke ontwerpers in de collectie worden tentoongesteld.**

CONCLUSIE

De resultaten laten zien hoe de twee perspectieven die sinds de opening van het museum zijn ontwikkeld, namelijk aanwinsten en het cureren van de presentatie van de collectie, *the Plastic Design Collection* effectief in staat hebben gesteld om geleidelijk in een meer representatieve en inclusieve richting te evolueren.

Aanwinsten vinden meestal op lange termijn plaats, niet alleen omdat ze beïnvloed worden door de menselijke, logistieke en financiële middelen waarover het museum beschikt, maar ook omdat de kerncollectie, die in 2015 als één geheel werd aangekocht, 84,8% van de huidige collectie uitmaakt. Daarom vonden we het essentieel om de procentuele verandering in de collectie tussen 2015 en 2024 te berekenen. Rekening houdend met de realiteit van de collectie opgebouwd door Philippe Decelle, tonen de gegevens met betrekking tot de categorie individuele productie van vrouwen de beste trend, met +53,7% in vergelijking met de 19,8% stukken ontworpen door mannelijke ontwerpers. Op dezelfde manier zien we bij de ontwerpers die in de collectie zijn opgenomen een stijging van 20,9% bij de vrouwelijke ontwerpers tegenover 16,3% bij de mannelijke ontwerpers.

Het museum is ook al bijna 10 jaar bezig om het bestaande verschil in de samenstelling van de collectie geleidelijk aan te verkleinen, dankzij wat toegankelijk wordt gemaakt voor het publiek door de curatie van de permanente tentoonstelling. We zien dat 22,4% van de objecten in de collectie ontworpen is door vrouwelijke ontwerpers, tegenover 28,3% door mannelijke ontwerpers. Wat ontwerpers betreft, is 29,3% van de in de database opgenomen ontwerpers momenteel te zien, tegenover 39,7% van de mannelijke ontwerpers.

Deze verfijning van de statistieken is ook te danken aan het werk dat is uitgevoerd op het gebied van onbekende productie. Enerzijds beperkt het verwervingsbeleid de aanvaarding van schenkingen of voorstellen van objecten waarvan de ontwerpers onbekend blijven. In samenhang met deze studie werd documentair onderzoek uitgevoerd op de collectie in een poging om stukken te identificeren waarvan de ontwerpers tot nu toe onbekend waren. Dankzij deze aanpak zijn we ook begonnen met het verzamelen van aanvullende statistieken om dieper op het onderwerp in te gaan, met de typologieën van objecten in de collectie als voorbeeld.

DESIGN MUSEUM BRUSSELS

Het Design Museum Brussels, gelegen op het Heizelplateau, werd opgericht na de aankoop van een privécollectie door het Atomium en is een plek gewijd aan 20ste-eeuws en hedendaags design. Sinds 2015 belicht de collectie van het museum, *the Plastic Design Collection*, het landschap van plastic in design van de jaren 1950 tot nu. Naast deze collectie heeft het museum Belgisch design belge geopend, een permanente tentoonstellingsruimte gewijd aan Belgisch design en zijn geschiedenis.

Met een historische benadering en een echo van huidige en toekomstige vragen wil het museum design begrijpelijk en toegankelijk maken voor alle doelgroepen. Design is veel meer dan een eenvoudig formeel, esthetisch en functioneel object, het getuigt van de economische, sociale, ideologische en culturele omstandigheden van zijn tijd. Als een plaats waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, ontdekken en delen, promoot het Design Museum Brussels deze veelzijdige dimensies van design via zijn collectie, tentoonstellingen en bemiddelingsactiviteiten.

THE PLASTIC DESIGN COLLECTION

De collectie van het Design Museum Brussels biedt een unieke kans om de geschiedenis van de 20ste en 21ste eeuw te verkennen via de bijzondere relatie tussen design en plastic. De collectie is afkomstig uit de privécollectie van de Belgische ingenieur Philippe Decelle (°1949) en werd in 2014 door het Atomium aangekocht. Ze belicht de heterogene evolutie van plastic design als een belangrijke getuige van de tweede helft van de 20ste eeuw, met een focus op de industriële productie ervan.

Van materiaal tot object en van object tot samenleving via de permanente tentoonstelling weerspiegelt deze collectie een culturele, sociale en politieke geschiedenis van plastic design aan de hand van de meest alledaagse voorwerpen en producties in beperkte oplage. *The Plastic Design Collection* is daarom een uniek geheel dat de manier illustreert waarop dit materiaal het dagelijks leven in de samenleving heeft vormgegeven, van de economische bloei van de Golden Sixties tot nu, maar ook onze relatie met massaproductie, consumptiemaatschappij en duurzaamheid.